

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Άρθρο 1°

Αντικείμενο της Γενικής Συγγραφής Υποχρεώσεων

Το τεύχος αυτό της Γενικής Συγγραφής Υποχρεώσεων αποτελεί πρότυπο τεύχος που περιλαμβάνει τους γενικούς διευκρινιστικούς όρους που, σε συνδυασμό με τους όρους των υπολοίπων τευχών δημοπρατήσεως και στοιχείων της μελέτης, θα εκτελεστούν απ' τον ανάδοχο που θα αναδειχθεί, ή θα επιλεγεί, τα δημόσια έργα πάσης φύσεως που κατασκευάζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και από τα εποπτευόμενα απ' αυτό Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Άρθρο 2°

Ισχύουσες διατάξεις περί εκτέλεσεως των Δημοσίων Έργων

- 1) Η εκτέλεση των δημοσίων έργων, διέπεται σήμερα:
 - α) Από τον Ν. 4412/16 (ΦΕΚ-147Α/8-8-16- : «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως έχει συμπληρωθεί, τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα.
 - β) Από τη λοιπή συναφή νομοθεσία που ορίζεται στις διευκρινιστικές εγκυκλίους και τα Προεδρικά Διατάγματα.
 - γ) Από τα «πρότυπα τεύχη» ήτοι οι εγκεκριμένες Αναλύσεις τιμών – τιμολογίων, τεχνικών Προδιαγραφών, Συγγραφών Υποχρεώσεων.
 - δ) Από τον Αστικό Κώδικα και τη λοιπή νομοθεσία του Κράτους για θέματα που δεν ρυθμίζονται με τα ανωτέρω.
- 2) Παρατηρείται ότι οι διατάξεις περί εκτέλεσεως των δημοσίων έργων είναι «δημοσίας τάξεως» και συνεπώς είναι δεσμευτικές και υποχρεωτικής εφαρμογής στις συμβάσεις εκτέλεσεως «δημοσίου έργου» ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησεως του (δηλ. κρατικού προϋπολογισμού, δημοσίων επενδύσεων κ.λπ.).

Άρθρο 3°

Οι συμβάσεις για την εκτέλεση των δημοσίων έργων – Συμβατικά στοιχεία των συμβάσεων και σειρά ισχύος

- 1) Με τη σύμβαση εκτέλεσεως δημοσίου έργου ο μεν Ανάδοχος του έργου υποχρεώνεται να το εκτελέσει όπως καθορίζεται στη σύμβαση, να το συντηρεί μέχρι την οριστική παράδοσή του στον κύριο του έργου και να εκπληρώνει όλες τις λοιπές, σύμφωνα με τη σύμβαση, υποχρεώσεις του, ο δε κύριος του έργου υποχρεώνεται να καταβάλει στον Ανάδοχο την αμοιβή του σύμφωνα με τη σύμβαση (εργολαβικό αντάλλαγμα).
- 2) Οι συμβάσεις εκτέλεσεως δημοσίων έργων είναι αμφοτεροβαρείς δηλαδή οι συμβαλλόμενοι έχουν εξίσου δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- 3) Συστατικά στοιχεία των συμβάσεων εκτέλεσεως δημοσίων έργων αποτελούν:
 - α) Όλα τα στοιχεία του «φακέλου του έργου» βάσει του οποίου δημοπρατήθηκε η εκτέλεσή του ή ανατέθηκε απ' ευθείας χωρίς δημοπρασία. Τα στοιχεία αυτά καθορίζονται στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων ή στη διακήρυξη του έργου. Σε κάθε περίπτωση στοιχεία του «φακέλου του έργου» αποτελούν:
 - α1) Τα τεύχη της του έργου (τεχνικά, οικονομικά, συμβατικά) και οι εγκριτικές της μελέτης αποφάσεις του κυρίου του έργου.
 - α2) Τα πρότυπα τεύχη του ανωτέρω άρθρου 2, παραγρ. 1, εδάφ. γ, τα συναφή προς την κατηγορία του έργου (οικοδομικά, οδοποιίας, υδραυλικά κ.λπ.).
 - α3) Η διακήρυξη δημοπρασίας εκτέλεσεως του έργου και
 - α4) Οι αποφάσεις του κυρίου του έργου για τη χρηματοδότηση και την εκτέλεσή του.
 - β) Όλα τα στοιχεία της «προσφοράς» του αναδόχου που υποβλήθηκαν κατά τη δημοπράτηση ή τα στοιχεία βάσει των οποίων καταρτίστηκε η σύμβαση, σε περίπτωση απευθείας αναθέσεως.
 - γ) Η απόφαση του κυρίου του έργου με την οποία κατακυρώθηκε (εγκρίθηκε) η δημοπρασία ή ανατέθηκε η εκτέλεσή του απ' ευθείας.

δ) Το εργολαβικό συμφωνητικό για συμβάσεις που καταρτίζονται με απ' ευθείας ανάθεση (για συμβάσεις που καταρτίζονται κατόπιν δημοπρασίας το εργολαβικό συμφωνητικό αποτελεί απλό επιβεβαιωτικό στοιχείο των συμβάσεων).

4) Τα στοιχεία των συμβάσεων αλληλοσυμπληρώνονται. Τα οικονομικά και λοιπά στοιχεία της «προσφοράς» του αναδόχου, όπως εγκρίθηκαν από τον κύριο του έργου, υποκαθιστούν τα αντίστοιχα στοιχεία του φακέλου του σχετικού έργου.

Σε περίπτωση που υπάρχουν ασυμφωνίες μεταξύ των διαφόρων στοιχείων του φακέλου καθορίζεται παγίως ότι επικρατέστερο θα είναι το στοιχείο που προηγείται κατά την κατωτέρω σειρά, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, σε ειδικές περιπτώσεις, στη διακήρυξη της Δημοπρασίας.

- α) Η διακήρυξη της Δημοπρασίας.
- β) Το έντυπο του Τιμολογίου – Προσφοράς (εφ' όσον υπάρχει).
- γ) Το έντυπο της Προσφοράς εκπτώσεως (εφ' όσον υπάρχει).
- δ) Το έντυπο του Προϋπολογισμού – Προσφοράς (εφ' όσον υπάρχει).
- ε) Η Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων.
- στ) Η Παρούσα Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων.
- ζ) Η Τεχνική Περιγραφή μαζί με την εγκεκριμένη Τεχνική Μελέτη του έργου.
- η) Οι Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές που ισχύουν για το υπόψη έργο.
- θ) Το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου όπως αυτό τελικά θα εγκριθεί από την Υπηρεσία.
- ι) Ο Προϋπολογισμός της μελέτης.
- ια) Το τιμολόγιο της μελέτης του έργου.
- ιβ) Οι αναλύσεις τιμών και τα αντίστοιχα Περιγραφικά Τιμολόγια που ισχύουν κατά την εκτέλεση του έργου.

Άρθρο 4°

Ενημέρωση όσων μετέχουν σε δημοπρασία επί της μελέτης του έργου και των τοπικών συνθηκών εκτέλεσής του

Η συμμετοχή στη δημοπρασία με την υποβολή προσφοράς αποτελεί αμάχητο τεκμήριο ότι οι διαγωνιζόμενοι:

- α) Έχουν επισκεφθεί και πλήρως ελέγξει τη φύση και την τοποθεσία του έργου και ότι έχουν πλήρη γνώση των γενικών και τοπικών συνθηκών της κατασκευής του, κυρίως σε ότι αφορά στις πάσης φύσεως θέσεις προσωρινής ή οριστικής αποθέσεως προϊόντων εκσκαφής, στις μεταφορές, διάθεση, διαχείριση και αποθήκευση υλικών, δυνατότητες εξασφάλισης εργατοτεχνικού εν γένει προσωπικού, νερού ηλεκτρικού ρεύματος και οδών προσπελάσεως, στις συνήθεις κρατούσες μετεωρολογικές συνθήκες, στις συνήθεις διακυμάνσεις της στάθμης των ποταμών, χειμάρρων, παλίρροιες ή παρόμοιες φυσικές συνθήκες στον τόπο των έργων, στη διαμόρφωση και κατάσταση του εδάφους, στο είδος, την ποιότητα και ποσότητα των ευρισκομένων στην περιοχή καταλλήλων εκμεταλλεύσιμων υλικών, στο είδος και στα μέσα (μηχανήματα, υλικά και υπηρεσίες που θα απαιτηθούν πριν την έναρξη και κατά την εκτέλεση των εργασιών και σε οιαδήποτε άλλα θέματα, τα οποία κατά οιονδήποτε τρόπο μπορούν να επηρεάσουν τις εργασίες, την πρόοδο ή το κόστος αυτών, σε συνδυασμό με τους όρους της συμβάσεως.
- β) Ότι έχουν μελετήσει και είναι πλήρως ενημερωμένοι επί της μελέτης του έργου και επί πάντων των στοιχείων του φακέλου που αναγράφονται στο άρθρο 3 της παρούσης και
- γ) Ότι αποδέχονται και αναλαμβάνουν, ανεπιφύλακτα, να εκτελέσουν όλες τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις ανωτέρω συνθήκες και όρους.

Παράλειψη του διαγωνιζομένου να ενημερωθεί πλήρως επί των όλων των ανωτέρω και να συγκεντρώσει κάθε δυνατή πληροφορία που αφορά στους όρους της συμβάσεως, δεν τον απαλλάσσει, αν ανακηρυχθεί ανάδοχος απ' την ευθύνη για την πλήρη συμμόρφωσή του προς τις συμβατικές του υποχρεώσεις και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να επικαλεσθεί άγνοια των στοιχείων του «φακέλου του έργου» και των τοπικών συνθηκών εκτέλεσής αυτού.

Άρθρο 5°

Τόπος διαμονής του αναδόχου

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 135 του Ν.4412/2016, ο ανάδοχος υποχρεούται κατά την υπογραφή της εργολαβικής σύμβασης να δηλώσει τον τόπο και την διεύθυνση της κατά την διάρκεια του έργου, διαμονής του, και να ορίσει αντίκλητο αποδεκτό από την Υπηρεσία.

Άρθρο 6°

Διεύθυνση των έργων από τον ανάδοχο

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 139 του Ν.4412/2016, ο ανάδοχος μπορεί να αντιπροσωπευθεί από τεχνικό που έχει τις σχετικές δυνατότητες.

Άρθρο 7°

Χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου

Σύμφωνα με το άρθρο 145 του Ν.4412/2016, εντός προθεσμίας που δε μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος με βάση την ολική και τις τυχόν τμηματικές προθεσμίες έχει υποχρέωση να συντάξει και να υποβάλλει στη Δ.Υ. το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου.

Το Χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με βασική επιδίωξη το συντονισμό των δραστηριοτήτων για να αποδίδεται έργο κατά το δυνατόν ολοκληρωμένο κατά αυτοτελή χρησιμοποιήσιμα τμήματα.

Το Χρονοδιάγραμμα πρέπει να δίνει σαφή εικόνα των μέσων που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος για την εκτέλεση του έργου και της οργανώσεώς του.

Ειδικότερα το χρονοδιάγραμμα συνοδεύεται από σχετική έκθεση με την οποία θα γνωρίζει η Δ.Υ. :

α) Τα εργοτάξια και τις εγκαταστάσεις του αναδόχου καθώς και τη δυναμικότητα των (των λατομείων, ορυχείων, συγκροτημάτων παραγωγής αδρανών υλικών, σκυροδεμάτων, προκατασκευασμένων στοιχείων κ.λπ.).

β) Τη χρονολογία ενάρξεως, τη χρονική περίοδο εκτελέσεως και τη χρονολογία περαιώσεως εκάστης των ουσιωδών εργασιών (του προϋπολογισμού) του έργου, τα συνεργεία σε αριθμό και σύνδεση και τα μηχανικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του καθοριζόμενου στο πρόγραμμα ρυθμού προόδου εργασιών.

Το πρόγραμμα συντάσσεται υπό μορφή γραμμικού διαγράμματος ή δικτυωτής αναλύσεως (τύπου PERT ή GANT) με απόλυτη πρωτοβουλία του αναδόχου.

Ο κύριος του έργου μπορεί να δεχθεί ή να τροποποιήσει ευλόγως και αιτιολογημένα το πρόγραμμα του αναδόχου και να το προσαρμόσει στις υφιστάμενες δυνατότητες χρηματοδότησεως του έργου.

Σε περίπτωση ουσιωδούς μεταβολής στο έργο, τεχνικής ή οικονομικής ή συμβατικής (λ.χ. παράταση προθεσμίας) ο ανάδοχος υποχρεούται να ανασυντάξει το χρονοδιάγραμμα ή να συντάξει και να υποβάλει νέο.

Επίσης επί μακροχρονίου διάρκειας εκτελέσεως του έργου ο ανάδοχος υποχρεούται στη σύνταξη νέου χρονοδιαγράμματος.

Το χρονοδιάγραμμα κατασκευής αποτελεί ενδεικτικό και όχι συστατικό στοιχείο της συμβάσεως. Σε καμιά περίπτωση με την έγκριση του χρονοδιαγράμματος από τον κύριο του έργου, δεν τροποποιούνται όσα καθορίζονται στη σύμβαση σχετικά με τον προϋπολογισμό δαπάνης του έργου ή την προθεσμία εκτελέσεώς του (ολικής ή τμηματικών).

Το Χρονοδιάγραμμα εγκρίνεται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή του σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Εάν η έγκριση του χρονοδιαγράμματος δεν πραγματοποιηθεί εντός της ανωτέρω προθεσμίας ή αν μέσα στην προθεσμία αυτή δε ζητήσει γραπτά η Δ.Υ. διευκρινίσεις ή αναμορφώσεις ή συμπληρώσεις, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί.

Άρθρο 8°

Ημερολόγιο προόδου των εκτελουμένων επί μέρους εργασιών

Ο ανάδοχος υποχρεούται στην τήρηση ημερολογίου του έργου με βάση τα ημερησία δελτία προόδου σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 146 του Ν. 4412/2016 τόσο για την πρόοδο των εργασιών που εκτελούνται, όσο για την αναγραφή κάθε σχετικής με τις εκτελούμενες εργασίες πληροφορίας, (καιρικές συνθήκες, κατασκευαστικές δυσκολίες κ.λπ. πληροφορίες).

Άρθρο 9°

Τιμολόγιο Εργασιών

1) Οι καθοριζόμενες από το Τιμολόγιο της συμβάσεως τιμές μονάδος εργασιών αναφέρονται σε εργασίες που έχουν πλήρως περαιωθεί, ανταποκρίνονται απολύτως στους όρους της συμβάσεως και έχουν επιμετρηθεί όπως καθορίζεται απ' αυτή (στις τεχνικές προδιαγραφές κ.λπ.).

Για πιστοποιούμενες ημιτελείς εργασίες, στον αντίστοιχο λογαριασμό του αναδόχου θα εφαρμόζονται τιμές μονάδος μικρότερες των τιμών του τιμολογίου, ανάλογα με το μέγεθος και το είδος των εργασιών που υπολείπονται για συμπλήρωση επί μέρους εργασιών των οικείων κονδυλίων, όπως προβλέπεται στη σύμβαση.

2) Οι τιμές μονάδος του τιμολογίου της συμβάσεως αποτελούν συμβατικώς πλήρη αποζημίωση του αναδόχου για την περιγραφόμενη εργασία και καλύπτουν όλες τις δαπάνες του, άμεσες και έμμεσες, με μόνη εξαίρεση τις κείμενες διατάξεις για αναθεώρηση τιμών, ανεξάρτητα από το κόστος που πραγματοποιήθηκε για την κατασκευή της, τον τρόπο και συνθήκες που εκτελέστηκε (δια μηχανικών μέσων ή δια χειρός κ.λπ.), την εκτελεσθείσα ποσότητα κ.λπ.

3) Η ανάλυση τιμών που συνοδεύει το τιμολόγιο και ο τρόπος εκτελέσεως της εργασίας που περιγράφεται στην ανάλυση, οι αποδόσεις του εργατοτεχνικού προσωπικού, το είδος και οι αποδόσεις του μηχανικού εξοπλισμού, οι ποσότητες των υλικών και εφοδίων κ.λπ. είναι στοιχεία ενδεικτικά και όχι καθοριστικά της εργασίας του τιμολογίου που αφορούν.

- 4) Οι τιμές μονάδος του τιμολογίου περιλαμβάνουν κάθε απαιτούμενη δαπάνη ή επιβάρυνση για την έντευξη και όπως καθορίζεται από τη σύμβαση εκτέλεση της εργασίας, ενδεικτικώς και όχι περιοριστικά μνημονεύονται ο κάτωθι επί μέρους δαπάνες.
- α) Οι κάθε φύσεως δαπάνες, οι συναφείς με το εργατοτεχνικό προσωπικό εκτελέσεως του έργου δηλ. η καθαυτό αμοιβή του με τις επαυξήσεις για νυκτερινή, υπερωριακή ή επικίνδυνο εργασία κ.λπ., όλες οι επιβαρύνσεις για κύρια ασφάλιση (ΙΚΑ) και τις, σύμφωνα με το νόμο, υποχρεωτικές ασφαλίσει σε κλαδικά ταμεία, οι δαπάνες για τη μεταφορά και επαναφορά του εργατοτεχνικού προσωπικού του έργου από τον τόπο διαμονής τους στα εργοτάξια ή την κατασκευή καταλυμάτων στεγάσεώς τους μετά των συναφών εγκαταστάσεων για στοιχειώδη διαβίωση (φωτισμό, ύδρευση, θέρμανση) κ.λπ.
 - β) Οι κάθε φύσεως δαπάνες για την παραγωγή ή προμήθεια από το εμπόριο των υλικών και εφοδίων που χρειάζονται για την εκτέλεση του έργου με τις δαπάνες φορτοεκφορτώσεων και μεταφορών, κυρίων και ενδιάμεσων, μέχρι του τόπου της χρησιμοποίησής τους, δηλαδή οι δαπάνες για την ίδρυση και λειτουργία εργοταξίων, λατομείων και ορυχείων, αποθηκών ή χώρων εναποθέσεως υλικών μετά της διαμορφώσεως αυτών, μονάδων παραγωγής σκυροδεμάτων ή προκατασκευασμένων στοιχείων ή τεχνικών ογκολίθων κ.λπ., ή δημιουργία συνεργείων συντηρήσεως μηχανικού εξοπλισμού, ξυλουργείων, μηχανουργείων κ.λπ. και οι δαπάνες δια την αποζημίωση των ιδιοκτητών των γηπέδων όπου θα εγκατασταθούν αυτά.
 - γ) Οι δαπάνες για την προμήθεια ή μίσθωση, μεταφορά στον τόπο του έργου, λειτουργία, συντήρηση και επισκευή του αναγκαίου μηχανικού εξοπλισμού για την εκτέλεση του έργου.
 - δ) Οι δαπάνες για τον εργαστηριακό έλεγχο των παραγομένων ή προμηθευομένων από τον ανάδοχο υλικών και εφοδίων και (εφόσον καθορίζεται στη σύμβαση) ο δαπάνες για την ίδρυση και λειτουργία, κοντά στο έργο, εργαστηρίου δοκιμασίας υλικών και εφοδίων. Επίσης οι δαπάνες εργαστηριακών ελέγχων του κατασκευαζόμενου έργου σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά την ημέρα εγκυκλίου.
 - ε) Οι δαπάνες κατασκευής και συντηρήσεως των οδών προσπελάσεων προς τους χώρους π.χ. αποθέσεων προϊόντων εκσκαφών κ.λπ. καθώς και οι δαπάνες κατασκευής και συντηρήσεως των προσπελάσεων και παρακαμπτηρίων για την, κατά την διάρκεια της εκτελέσεως των εργασιών, ακώλυτη και ασφαλή εξυπηρέτηση της πάσης φύσεως κυκλοφορίας για την κατασκευή του έργου, εκτός αν άλλως ορίζεται στην Ε.Σ.Υ. για ειδικές περιπτώσεις έργων.
 - στ) Οι δαπάνες για τον καθορισμό κ.λπ. εργοταξίων, αποξήλωση εγκαταστάσεων κ.λπ. σύμφωνα με το άρθρο 31 της παρούσης.
 - ζ) Οι δαπάνες συντηρήσεως του έργου μέχρι της οριστικής παραλαβής του, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στο άρθρο 30 της παρούσης.

Άρθρο 10°

Γενικά έξοδα και όφελος του αναδόχου

- 1) Στα γενικά έξοδα και όφελος του αναδόχου, για τα οποία αυτός αμείβεται με τα σύμφωνα με το νόμο, ποσοστά (Ν 4412/2016 άρθρο 152 παρ. 6) περιλαμβάνονται αφ' ενός όλες οι δαπάνες, άμεσες ή έμμεσες και επιβαρύνσεις του αναδόχου για τις οποίες αυτός δεν αποζημιώνεται με τις τιμές του τιμολογίου της συμβάσεως και οι οποίες είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση και αφ' εταίρου το κέρδος του.
- 2) Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, αναφέρονται οι κάτωθι δαπάνες και επιβαρύνσεις:
 - α) Οι δαπάνες σε προσωπικό, οικήματα κ.λπ. για την ίδρυση και λειτουργία γραφείου του αναδόχου, για την επίβλεψη για λογαριασμό του της εκτελέσεως του έργου και την εκπλήρωση των συναφών συμβατικών του υποχρεώσεων (χαράξεις επί του εδάφους, τήρηση ημερολογίου, σύνταξη επιμετρήσεων βιβλίο καταμετρήσεων αφανών εργασιών, πρωτοκόλλων αφανών εργασιών, λογαριασμών – πιστοποιήσεων κ.λπ.).
 - β) Οι δαπάνες για την αποκατάσταση ζημιών, που τυχόν έγιναν από υπαιτιότητα του αναδόχου στο έργο ή από το έργο σε τρίτους, καθώς και οι δαπάνες αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν γι' αυτές.
 - γ) Οι δαπάνες για την έκδοση εγγυητικών επιστολών, για τη δημοσίευση στον τύπο περιλήψεως διακηρύξεως δημοπρασίας του έργου, κηρυκείων συμφωνητικού κ.λπ.
- 3) Για το έργο που εκτελείται κατά το απολογιστικό σύστημα, εν όλω ή εν μέρει, προκαθορίζεται λεπτομερώς στη σχετική σύμβαση ποιες δαπάνες βαρύνουν το έργο (τον κύριο του έργου) και ποιες τον ανάδοχο.

Άρθρο 11°
Πρωτόκολλα αφανών εργασιών – Επιμετρήσεις –
Κατασκευαστικά σχέδια

Τα πρωτόκολλα αφανών εργασιών και οι επιμετρήσεις πρέπει να συντάσσονται κατά την εκτέλεση των εργασιών, οι δε πιστοποιήσεις των εργασιών θα γίνονται βάσει των πρωτοκόλλων και των επιμετρήσεων αυτών.

Στις επιμετρήσεις και στα πρωτόκολλα αφανών εργασιών, επί πλέον των ποσοτικών ενδείξεων των περιλαμβανομένων εργασιών, θα αναγράφονται και παρατηρήσεις σχετικές με την, κατά δόκιμο τρόπο και συμφώνως προς τους συμβατικούς όρους, εκτέλεση των εργασιών, προκειμένου δε περί των υλικών θα αναγράφονται και παρατηρήσεις σχετικές με τα φυσικά εργαστηριακά χαρακτηριστικά και το δοκίμιο των εν γένει ιδιοτήτων τους που τα καθιστά, ικανά για ενσωμάτωση (π.χ. καταλληλότητα και φέρουσα αντοχή πυθμένα εκσκαφής θεμελίων, τοποθέτηση και πρόσδεση σιδηρού οπλισμού σύμφωνα με τα σχέδια, τόπος προελεύσεως υλικών, αποτελέσματα ελέγχου τριβής σε κρούση πλαστικότητα, ομοιογένεια κ.λπ. των αδρανών υλικών, αντοχή σκυροδεμάτων, χαρακτηριστικά μεγίστης αποδόσεως ηχομονωτικών κ.λπ. μηχανολογικών υλικών και γενικά τα χαρακτηριστικά που προδιαγράφονται στην αντίστοιχη Π.Τ.Π. και τη σύμβαση).

Είναι δυνατόν επί εύλογο χρονικό διάστημα να πιστοποιούνται εργασίες βάσει προσωρινών επιμετρήσεων προ της συντάξεως των πρωτοκόλλων αφανών εργασιών ή των οριστικών επιμετρήσεων των εργασιών, οπότε αναγράφονται στις πιστοποιήσεις οι ποσότητες που εκτελέστηκαν και επ' αυτών επιβάλλεται προσωρινή κράτηση ίση προς το 20% της αξίας των εργασιών αυτών, εκτός εάν προβλέπονται διαφορετικά ποσοστά από την Ε.Σ.Υ..

Η κράτηση αυτή αποδίδεται προοδευτικά στον ανάδοχο μετά την προσκόμιση στην υπηρεσία των αντιστοίχων πρωτοκόλλων αφανών και επιμετρήσεων εργασιών.

Η αναθεώρηση της αξίας των εργασιών που αντιστοιχεί στην προσωρινή κράτηση λογίζεται με τους συντελεστές του χρόνου εκτελέσεως των εργασιών αυτών.

Δομικά υλικά, είτε παραγόμενα υπό του αναδόχου είτε προσκομιζόμενα υπ' αυτού προς ενσωμάτωση εις τα έργα, πιστοποιούνται βάσει προσωρινών επιμετρήσεων σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 6 στο άρθρο 152 του Ν. 4412/2016. Η ποσότητα των προσκομιζόμενων υλικών θα υπόκειται στην κρίση της υπηρεσίας.

Δομικά υλικά, ως άνω, τα οποία δεν ενσωματώνονται στα έργα αλλά θα παραμείνουν ως υλικά, πιστοποιούνται βάσει προσωρινών επιμετρήσεων και επιβάλλεται σ' αυτά η προσωρινή κράτηση μέχρι συντάξεως και προσκομίσεως στην υπηρεσία των οριστικών πρωτοκόλλων και επιμετρήσεων.

Εάν κατά τη σύνταξη επιμετρήσεως ή τον υπολογισμό νέας τιμής μονάδος έχει διαπραχθεί λογιστικό ή αριθμητικό λάθος, τούτο διορθώνεται μετά τη διαπίστωσή του από την εγκρίνουσα υπηρεσία.

Οι εργασίες που αναγράφονται στον προϋπολογισμό (προσφοράς ή μελέτης) προμετρήθηκαν με βάση τα κατασκευαστικά σχέδια της εγκεκριμένης μελέτης με την κατά το εφικτό μεγαλύτερη προσέγγιση, πλην όμως οι οριστικές ποσότητες κάθε εργασίας που θα πιστοποιηθούν στον ανάδοχο θα ληφθούν από τα ακριβή επιμετρητικά στοιχεία του έργου που θα κατασκευασθεί σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια της μελέτης και τις έγγραφες οδηγίες της Διευθυνούσης το έργο Υπηρεσίας.

Ο ανάδοχος υποχρεούται στην σύνταξη όλων των τυχόν αναγκαίων επί μέρους κατασκευαστικών σχεδίων καθώς και των σύμφωνα με το άρθρο 151 του Ν. 4412/2016 αναλυτικών και τελικών επιμετρητικών στοιχείων και τευχών, των σχετικών δαπανών για τις εργασίες αυτές συμπεριλαμβανομένων ανηγμένως στις κατά εργασία επί μέρους τιμές του τιμολογίου (προσφοράς ή μελέτης) και τα γενικά του έξοδα.

Τα καθοριζόμενα από το άρθρο 151 του Ν. 4412/2016 στοιχεία συντάσσονται με μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου και υποβάλλονται στη Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία σε μηνιαία χρονικά διαστήματα, εκτός εάν η σύμβαση ορίζει άλλη χρονική περίοδο για τις τμηματικές πληρωμές.

Άρθρο 12°
Σήμανση ζώνης καταλήψεως έργων – προσαρμογή –
Συμπληρωματικές Μελέτες

α) Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση, να προβαίνει, παρουσία εκπροσώπου της υπηρεσίας, στη σήμανση της ζώνης καταλήψεως των έργων και γενικά σε κάθε απαιτούμενη εργασία υπαίθρου και γραφείου για την επί του εδάφους εφαρμογή της εγκεκριμένης μελέτης.

Η σήμανση αυτή θα στηρίζεται στις εγκεκριμένες μελέτες και στη λήψη τυχόν απαιτούμενων συμπληρωματικών στοιχείων, που ο έλεγχος εφαρμογής της μελέτης τα καθιστά απαραίτητα, στις εγγραφές οδηγίες της υπηρεσίας και στις εγκεκριμένες από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων προδιαγραφές εκπονήσεως μελετών.

β) Οι αναγκαίες προσαρμογές και συμπληρώσεις των στοιχείων της οριστικής μελέτης πραγματοποιούνται από τον ανάδοχο κατόπιν γραπτής εντολής της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Άρθρο 13°

Τροποποίηση της μελέτης του έργου

α) Είναι δυνατό κατά την εκτέλεση του έργου να γίνουν τροποποιήσεις στη μελέτη με την επιφύλαξη του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016 για κάποιον αποχρώντα λόγο π.χ. για την καλύτερη προσαρμογή του έργου στο έδαφος, για την καλλίτερη εκμετάλλευση προσφερομένων υλικών κ.λπ.

Οι ως άνω τροποποιήσεις δεν θα πρέπει να επιφέρουν βασικές τροποποιήσεις του συμβατικού αντικειμένου.

β) Οι τροποποιήσεις επιφέρονται από τον κύριο του έργου, αλλά δύνανται να ξεκινάνε και από τον ανάδοχο που έχει μάλιστα και υποχρέωση να επισημαίνει αν κατά την διάρκεια κατασκευής του έργου διαπιστώσει τυχόν αδυναμία παραλείψεις κ.λπ. της μελέτης. Στην περίπτωση αυτή οι σχετικές προτάσεις του αναδόχου στον κύριο του έργου πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες.

Για τις τροποποιήσεις που πρόκειται να προβεί η υπηρεσία εάν ο ανάδοχος έχει οιοσδήποτε αντιρρήσεις, οφείλει να τις διατυπώσει εγκαίρως και εγγράφως και με πλήρη αιτιολόγηση.

γ) Ο ανάδοχος πρέπει να έχει υπόψη του ότι για τυχόν τροποποίηση της τεχνικής μελέτης σε περίπτωση που θα προτείνει και θα συντάξει ο ίδιος και που τελικά θα γίνει αποδεκτή από την υπηρεσία δεν δικαιούται αμοιβής έστω και αν από την τροποποίηση της τεχνικής μελέτης προκύπτει οικονομικό όφελος για το δημόσιο.

δ) Για να πραγματοποιηθεί η εφαρμογή τροποποιήσεων θα πρέπει πρώτα να εγκριθούν από τον κύριο του έργου, πράγμα που προϋποθέτει ότι ή με τις τροποποιήσεις επέρχεται μεγάλη βελτίωση του έργου τεχνικώς ή ουσιαστικής οικονομική ελάφρυνσή του.

Άρθρο 14°

Πηγές λήψεως υλικών

Οι θέσεις των πηγών λήψεως υλικών εφόσον αυτές θα παραχωρηθούν από τον εργοδότη καθορίζονται στο τεύχος της Τεχνικής Περιγραφής του έργου.

Αν από τα πράγματα προκύψει αδυναμία χρησιμοποιήσεως εν όλω ή εν μέρει των πηγών αυτών λήψεως υλικών που συμβατικά καθορίζονται, ο ανάδοχος υποχρεούται να ανεύρει και να προτείνει άλλες πηγές που θα χρησιμοποιηθούν μόνο μετά την έγκριση από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτή θα κανονίζονται τιμές μονάδος νέων εργασιών για τυχόν επί πλέον ή επί έλαττον δαπάνες.

Αν δεν καθορίζονται από τη σύμβαση οι πηγές λήψεως υλικών ο ανάδοχος υποχρεούται να ανεύρει και να δηλώσει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία τις πηγές που θα χρησιμοποιήσει για την κατασκευή του έργου.

Η χρησιμοποίηση των πηγών αυτών, που δεν θα έχουν καμία επίπτωση στις τιμές που προσέφερε για την εκτέλεση των επί μέρους εργασιών θα γίνει μόνον μετά την έγκριση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Άρθρο 15°

Προέλευση υλικών, εφοδίων κ.λπ. ενσωματωμένων στο έργο

Για τα ενσωματούμενα στο εκτελούμενο έργο υλικά, εφόδια, μηχανικό και ηλεκτρικό εξοπλισμό κ.λπ. θα τηρούνται από τον ανάδοχο οι διατάξεις Εθνικής και της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας.

Άρθρο 16°

Υλικά του κυρίου του έργου ευκολίες προσωρινές εγκαταστάσεις του αναδόχου – Προστατευτικές κατασκευές

α) Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να φυλάει με έξοδά του τα μηχανήματα, εργαλεία κ.λπ. που παραδίνει σ' αυτόν ο κύριος του έργου για χρήση ή ενσωμάτωση.

β) Όλες οι απαιτούμενες προσωρινές εγκαταστάσεις (υπόστεγα αποθηκείσεως, θάλαμοι διαμονής, εργαστήρια, γραφεία κ.λπ. για την εκτέλεση των εργασιών της εργολαβίας) θα ανεγερθούν με τη φροντίδα, την ευθύνη και με έξοδα του αναδόχου, σε θέσεις που επιτρέπονται από την υπηρεσία και τις λοιπές αρμόδιες αρχές.

γ) Ο κύριος του έργου μετά από έγγραφη αίτηση του αναδόχου θα κάνει όλα τα απαραίτητα διαβήματα στις αρμόδιες αρχές στις οποίες θα πρέπει να απευθύνεται απ' ευθείας ο ανάδοχος, για την επίστευση των σχετικών διαδικασιών και για να αρθούν όλα τα ενδεχομένως εμπόδια που θα προκύψουν κατά την εκτέλεση του έργου από τρίτους.

Ο κύριος του έργου θα φροντίσει μετά από σχετικές ενέργειες του αναδόχου, να παρασχεθεί στον ανάδοχο με δαπάνες του (του αναδόχου) ελεύθερος ο απαιτούμενος χώρος για την εγκατάσταση του εργοταξίου και την απόθεση ή την αποθήκευση των υλικών.

Δ) Στις περιπτώσεις που απαιτείται αντιστήριξη ή προστασία γειτονικής κατασκευής (π.χ. δικτύων Ο.Κ.Ω. κ.λπ.) ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να προβαίνει στις απαραίτητες κατασκευές καθώς και στη λήψη κάθε άλλου μέτρου με την έγκριση της υπηρεσίας για την αποφυγή προκλήσεως ζημιών προς τρίτους και προς το έργο. Για τις εργασίες αυτές ο ανάδοχος θ' αποζημιώνεται με βάση τις τιμές του συμβατικού τιμολογίου ή με τιμές μονάδος νέων εργασιών για εργασίες που δεν προβλέπονται από το συμβατικό τιμολόγιο. Για τις ζημιές που τυχόν θα συμβούν αποκλειστικά υπεύθυνος είναι ο ανάδοχος, τον οποίον και θα βαρύνουν, όπως καθορίζεται στα κατωτέρω άρθρα 20 και 27.

Άρθρο 17°

Κυριότητα υλικών και εγκαταστάσεων

Όλες οι προσωρινές και βοηθητικές εγκαταστάσεις, τα μηχανήματα, οι συσκευές, τα εργαλεία και τα λοιπά εφόδια που προσκομίζονται από τον ανάδοχο στον τόπο εκτέλεσης των έργων, θα χρησιμοποιηθούν, με την προϋπόθεση πως είναι κατάλληλα, με μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου, για την εκτέλεση του έργου στο οποίο προσκομίσθηκαν κατ' εφαρμογή του προγράμματος του έργου. Εάν η πρόοδος των εργασιών υστερεί ως προς το πρόγραμμα του έργου, όπως τούτο προκύπτει απ' το σχετικό διάγραμμα, τίποτα από τα' ανωτέρω δεν πρέπει ν' απομακρυνθεί ή να χρησιμοποιηθεί σε άλλα έργα άνευ της εγγράφου αδείας της Διευθύνουσας τα έργα υπηρεσίας που θα δίδεται, κατά την κρίση της, κατόπιν σχετικής αιτήσεως του αναδόχου.

Σε περίπτωση που θα απομακρυνθούν μηχανήματα, ο ανάδοχος θα έχει τις επιπτώσεις της μη τηρήσεως του προγράμματος του έργου.

Άρθρο 18°

Προκαταβολές

- 1) Προϋπόθεση για τη χορήγηση προκαταβολής είναι να προβλέπεται από την σύμβαση και καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 150 του Ν. 4412/2016.
- 2) Η χορήγηση προκαταβολών θα πραγματοποιείται μετά από σχετική αίτηση του αναδόχου και αιτιολόγηση των ειδικών λόγων για τη χορήγησή της.

Άρθρο 19°

Τιμές μονάδος νέων έργων

α) Από το νόμο έχει προβλεφθεί ότι για τον κανονισμό τιμών μονάδος νέων εργασιών θα εφαρμόζονται τα άρθρα των εγκεκριμένων ή συμβατικών αναλυτικών τιμολογίων (Αναλύσεις Τιμών).

Διευκρινίζεται ότι τα άρθρα αυτά θα εφαρμόζονται άσχετα από τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος για την εκτέλεση των εργασιών (δηλαδή μικρό ή μεγάλο αριθμό μηχανημάτων, γνωστών ή άλλων τύπων, καινούργια ή όχι, εργατικά χέρια εν όλω ή εν μέρει, μικρή ή μεγάλη ποσότητα εργασίας κ.λπ.).

β) Στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων θα αναφέρονται ποια εγκεκριμένα ή συμβατικά τιμολόγια Αναλύσεις τιμών) ισχύουν για τις τιμές μονάδος νέων εργασιών του έργου.

Οι επιμετρήσεις νέων εργασιών και ο υπολογισμός των δαπανών θα συντάσσονται βάσει των όρων της συμβάσεως. Εάν τούτο είναι ανέφικτο τότε θα συντάσσονται κατά τρόπο που θα συμφωνείται μεταξύ της υπηρεσίας και του αναδόχου προ της κατασκευής της σχετικής εργασίας.

Εάν δεν έχει γίνει τέτοια συμφωνία θα συντάσσονται με τον τρόπο που προβλέπεται σχετικά στην τεχνική Επιστήμη.

Άρθρο 20°

Κίνδυνος του έργου

1. Ο ανάδοχος, επειδή σύμφωνα με τον νόμο (άρθρο 138 του Ν. 4412/2016), φέρει τον κίνδυνο του έργου έναντι του κυρίου του έργου, οφείλει να λαμβάνει εγκαίρως όλα τα ενδεικνύμενα μέτρα για την πρόληψη βλαβών – ζημιών στο εκτελούμενο έργο καθώς και βλαβών – ζημιών σε τρίτους από την εκτέλεση του έργου.
2. Ως «εκτελούμενο έργο» στην προκείμενη περίπτωση νοούνται:
 - α) Το κυρίως έργο.
 - β) Όλα όσα συμβάλλουν στην εκτέλεση του έργου δηλ. τα εργοτάξια, λατομεία, ορυχεία, εγκαταστάσεις, μηχανικός εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα, αποθήκες κλπ καθώς και το εργατοτεχνικό προσωπικό.
3. Ενδεικτικώς αναφέρονται τα ακόλουθα προληπτικά μέτρα.
 - α) Η αντιστήριξη και η περίφραξη των скаμμάτων προς αποτροπή καταπτώσεων και κατολισθήσεων για την ασφάλεια των εργαζομένων και την αποφυγή ζημιών στις γειτονικές ιδιοκτησίες και στο ίδιο το έργο.
 - β) Η περίφραξη, σήμανση, φωτισμός κλπ που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 24ο της παρούσης, όταν εκ των εκτελούμενων έργων, της εναποθέσεως υλικών επί οδών κλπ δημιουργούνται κίνδυνοι δια τα τροχοφόρα και τους διερχόμενους.
 - γ) Η υπεύθυνη ενημέρωση του αναδόχου για την ύπαρξη ή μη αγωγών κλπ των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (Υδρεύσεις, Αποχετεύσεις, ΔΕΔΔΗΕ, ΟΤΕ, Φωταερίου κλπ) σύμφωνα με το άρθρο 27 της παρούσης.
 - δ) Η διενέργεια αμμοχαλικοληψίας από την κοίτη ξεροπόταμων και χειμάρρων από θέσεις αρκούντως απομακρυσμένες από οδικές ή σιδηροδρομικές γέφυρες ή άλλα τεχνικά, όταν υπάρχει κίνδυνος εκθεμελιώσεως των βάρων του.

Σημειώνεται ότι από την έντονο αμμοχαλικοληψία υποβαθμίζεται η κοίτη των ξεροπόταμων και χειμάρρων και η υποβάθμιση και εκθεμελίωση των βάρων εκδηλώνεται κατά τις μεγάλες πλημμύρες.

4. Οι δαπάνες για την πρόληψη των ζημιών – βλαβών ή για την αποκατάσταση αυτών ή για την καταβολή αποζημιώσεως σε όσους ζημιώθηκαν βαθαίνουν αποκλειστικά και εξ ολοκλήρου τον ανάδοχο καθώς και η συναφής αστική, και ποινική ευθύνη. Επιπρόσθετα δεν δικαιούται να διεκδικήσει καμία αποζημίωση ακόμη και για την ενδεχόμενη σταλία των μηχανημάτων του ή αργία του εργατοτεχνικού προσωπικού.
5. Αν κατά την εκτέλεση του έργου και μέχρι της οριστικής παραλαβής του έργου αποδειχθούν, με αναμφισβήτητα στοιχεία, σφάλματα στις πιστοποιήσεις που εισέπραξε ο ανάδοχος, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα μέχρι να ρυθμισθεί το όλο θέμα να παρακρατήσει από τις κατατεθείσες εγγυητικές επιστολές το αντίστοιχο ποσό.
6. Ο ανάδοχος απαλλάσσεται της ευθύνης του μόνο στην περίπτωση κατά την οποία είχε υποδείξει εγγράφως στην Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία τα τυχόν σφάλματα της μελέτης ή τα ληπτέα μέτρα για αποφυγή μελλοντικών ζημιών, πλην όμως η Υπηρεσία δεν έπραξε τίποτα αλλά τουναντίον τον διέταξε εγγράφως να συνεχίσει τις εργασίες παρά τις αντιρρήσεις του.
7. Για τα έργα ειδικής κατηγορίας και για τις συγκεκριμένες βλάβες – ζημιές μπορεί να καθορισθεί από την σύμβαση ότι η δαπάνη προλήψεως ή αποκαταστάσεως των θα βαρύνει τον κύριο του έργου (π.χ η αντιστήριξη αγωγών των Οργανισμών Κοινής Ωφελείας, η αποκατάσταση των τομών των οδοστρωμάτων κ.λ.π). Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 157 του Ν. 4412/2016.

Άρθρο 21°

Ασφάλιση Προσωπικού

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να λαμβάνει εγκαίρως και αμελητί όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή των ατυχημάτων στο εργατοτεχνικό προσωπικό του έργου και να εφαρμόζει πιστά τις διατάξεις του κανονισμού ασφαλείας κατά των εργατικών ατυχημάτων καθώς και όλες τις υποδείξεις των αρμοδίων κρατικών οργάνων (του Υπουργείου Εργασίας, των Αστυνομικών Αρχών κλπ).
2. Ο ανάδοχος υποχρεούται να ασφαλίζει εις το ΙΚΑ δια κυρία ασφάλιση όλο ανεξαιρέτως το απασχολούμενο από αυτόν στο έργο προσωπικό.
3. Ο ανάδοχος είναι επίσης υποχρεωμένος να ασφαλίζει όλο το εργατοτεχνικό προσωπικό του έργου στα αναγνωρισμένα από το κράτος ταμεία κλαδικής ή επικουρικής ασφαλίσεως.
4. Οι δαπάνες για την κατά τα ανωτέρω ασφάλιση περιλαμβανόμενες στην προσφορά του αναδόχου, βαρύνουν αποκλειστικά και εξ ολοκλήρου αυτόν, ο οποίος υπέχει εξ ολοκλήρου και την αστική και ποινική ευθύνη για τυχόν επισυμβαίνοντα στο έργο εργατικά ατυχήματα.

Άρθρο 22°

Τήρηση Νόμων, Αστυνομικών και λοιπών Διατάξεων

Ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την τήρηση των νόμων κλπ όπως ορίζεται στα άρθρα 138 και 139 του Ν. 4412/2016 έχει την υποχρέωση να ανακοινώσει αμελητί, στη Διευθύνουσα υπηρεσία, τις κατά την διάρκεια της εκτελέσεως του έργου απευθυνόμενες σε αυτόν σχετικές οδηγίες και εντολές των διαφόρων αρχών, σχετικά με τα μέτρα ελέγχου και ασφαλείας, που του υποδεικνύονται.

Άρθρο 23°

Ευθύνη Αναδόχου

- α) Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 138 και 139 του Ν. 4412/2016 τόσο για την εφαρμογή των μελετών, όσο και για την ποιότητα και αντοχή των έργων μοναδικός υπεύθυνος είναι ο ανάδοχος, ο δε πάσης φύσεως έλεγχος που θα ασκείται από την υπηρεσία, δεν τον απαλλάσσει από αυτήν την ευθύνη.
- β) Επίσης, ο ανάδοχος είναι εξολοκλήρου μοναδικός υπεύθυνος για την εκλογή των υλικών, εν γένει, που θα χρησιμοποιηθούν για την ενσωμάτωση αυτών και για την εν γένει εκτέλεση της εργασίας κατά τους όρους της παρούσης, των οικείων Προτύπων Τεχνικών Προδιαγραφών και των λοιπών εγκεκριμένων συμβατικών τευχών και σχεδίων.

Άρθρο 24°

Σήμανση κατά το στάδιο εκτελέσεως των εργασιών

Ο Ανάδοχος έχει υποχρέωση όπως στις εργοταξιακές θέσεις και στις θέσεις στις οποίες εκτελούνται οι εργασίες, προβαίνει στην τοποθέτηση των απαιτούμενων, ανάλογα με την φύση των έργων (Συγκοινωνιακά, Υδραυλικά, Οικοδομικά κλπ), σημάτων και πινακίδων γενικά ασφαλείας και έχει την επιμέλεια για την συντήρηση αυτών κατά τον χρόνο της δωρεάν συντηρήσεως των έργων.

Για την σήμανση αυτή ο Ανάδοχος θα εφαρμόσει τις διατάξεις που προβλέπονται στην Πρότυπη Τεχνική Προδιαγραφή σήμανσεως εκτελούμενων έργων.

Σε περιπτώσεις που τα έργα απαιτούν τη λήψη περισσότερων ή διαφορετικών μέτρων, τότε ο Ανάδοχος θα συντάσσει μελέτη για την σήμανση κάθε θέσεως εκτελούμενου έργου και θα εφαρμόζει την

μελέτη αυτή ύστερα από τυχόν συμπλήρωση και έγκριση της Διευθύνουσας τα έργα υπηρεσίας. Η έγκριση αυτή θα πρέπει να χορηγείται στον Ανάδοχο εντός τριών (3) ημερών από της υποβολής της εν λόγω μελέτης σημάνσεως.

Όπου υπάρχει ανάγκη θα χρησιμοποιούνται και τροχονόμοι υπάλληλοι του Αναδόχου, για ασφαλή καθοδήγηση πεζών και τροχοφόρων, για την ασφαλή και απρόσκοπτη κυκλοφορία στις οδούς και στις παρακαμπτηριούς και στις προσπελάσεις, και γενικά σε όλα τα εργοτάξια του έργου κατά την ημέρα και την νύχτα.

Τα ανωτέρω λαμβάνονται με ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου ο οποίος έχει και την ευθύνη, ποινική και αστική, για κάθε ατύχημα που οφείλεται στην μη ή στην πλημμελή λήψη των απαραίτητων μέτρων.

Άρθρο 25°

Πινακίδες ενδεικτικές του έργου που κατασκευάζεται

Ο Ανάδοχος υποχρεούται σε ένα μήνα από την εγκατάσταση του στο έργο να προμηθευτεί και να τοποθετήσει καλαίσθητες πινακίδες ενδεικτικές του έργου που κατασκευάζεται. Οι διαστάσεις των πινακίδων, ο αριθμός αυτών, οι αναγραφόμενες ενδείξεις (ονομασία έργου, κύριος έργου, διευθύνουσα υπηρεσία, μελετητής ανάδοχος, προϋπολογισμός έργου και χρονολογίες ενάρξεως και περατώσεως), ο χρωματισμός, ο τρόπος στηρίξεως και οι θέσεις τοποθετήσεώς των θα καθοριστούν κατά την εγκατάσταση του αναδόχου από την Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία.

Οι δαπάνες προμήθειας, μεταφοράς και τοποθετήσεως των πινακίδων αυτών βαραίνουν τον ανάδοχο του έργου και περιλαμβάνονται ανηγμένως στις τιμές μονάδος του τιμολογίου (μελέτης ή προσφοράς) και τα γενικά του έξοδα. Στην περίπτωση μη συμμορφώσεως του αναδόχου στην καθοριζόμενη ανωτέρω μηνιαία προθεσμία, η Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία δικαιούται να προβεί στην προμήθεια, μεταφορά και τοποθέτησή τους σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου.

Άρθρο 26°

Εναπόθεση υλικών επί δημοσίων οδών

α) Η εναπόθεση από τον Ανάδοχο υλικών κατασκευής, εφοδίων κλπ στο κατάστρωμα δημοσίων οδών, σε κοινόχρηστους χώρους, στη χερσαία ζώνη λιμένων κλπ επιτρέπεται μόνο κατόπιν εγγράφου εγκρίσεως της Διευθύνουσας το έργο υπηρεσίας όταν τούτο είναι αναπόφευκτο και με την προϋπόθεση ότι η ποσότητα που θα εναποτίθεται δεν θα είναι μεγαλύτερη από όση μπορεί να αναλωθεί σε μία ημέρα και ότι ο Ανάδοχος θα λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα τόσο για την ασφάλεια όσο και για την εις το ελάχιστο, παρακώλυση της ελεύθερας κυκλοφορίας, εκτός εάν τύχει ιδιαίτερας προς τούτο εγγράφου εγκρίσεως της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, με προηγούμενη πλήρη αξιολόγηση. Προκειμένου για την ρύθμιση της κυκλοφορίας, τα μέτρα ασφαλείας κλπ ισχύει η Πρότυπη Τεχνική Προδιαγραφή σημάνσεως εκτελούμενων έργων και γενικά όσα αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο 24.

β) Η αποθήκευση υλικών εκσκαφών στο κατάστρωμα ή στα πεζοδρόμια δημοσίων οδών ή χώρων δημοσίας χρήσεως (π.χ πάρκα, πλατείες, ή σε χερσαία ζώνη λιμένος κλπ) επιτρέπεται επίσης μόνο κατόπιν εγγράφου αδείας της Διευθύνουσας τα έργα υπηρεσίας όπου ορίζεται η έκταση της αποθέσεως, ο χρόνος παραμονής των υλικών κλπ.

Σε επείγουσες περιπτώσεις η έγκριση για την εναπόθεση δίνεται από τον επιβλέποντα με σχετική αναγραφή στο ημερολόγιο του έργου.

Άρθρο 27°

Εγκαταστάσεις επιχειρήσεων και Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (Ο.Κ.Ω)

α) Ο ανάδοχος πρέπει να έχει υπ όψιν του ότι, είναι ενδεχόμενο, στην περιοχή του έργου να υπάρχουν εναέριες ή υπόγειες εγκαταστάσεις Ο.Κ.Ω ή Ν.Π.Δ.Δ οι οποίες πρέπει να μετατοπισθούν από τις υπηρεσίες τους.

β) Οι εργασίες για τις ανωτέρω μετατοπίσεις, που μπορεί να είναι προσωρινές ή και μόνιμες, αν τυχόν εμπíπτουν σε εύρος καταλήψεως των έργων ή αν υπάρχουν άλλοι λόγοι, θα εκτελούνται με την φροντίδα των οργανισμών αυτών (ΔΕΔΔΗΕ, ΟΤΕ κλπ) και καμία οικονομική ή τεχνική ανάμιξη θα έχει με αυτές ο ανάδοχος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην Ε.Σ.Υ.

Ο ανάδοχος όμως έχει την υποχρέωση να διευκολύνει απροφασίστως την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών, σύμφωνα και με τα άρθρα 138 και 139 του Ν. 4412/2016, δικαιούμενος αναλόγου παρατάσεως προθεσμία, όχι όμως και αποζημιώσεως στην περίπτωση που τυχόν καθυστερήσει εκτελέσεως των μετατοπίσεων από τους οργανισμούς, επηρεάσει υπερβαλλόντως και δυσανάλογα προς την εγκεκριμένη προθεσμία εκτελέσεως των εργασιών το πρόγραμμα κατασκευής.

γ) Προκειμένου για προσωρινές μετατοπίσεις, τις απαιτούμενες εργασίες, μπορεί κατόπιν εντολής της Υπηρεσίας να τις εκτελέσει και ο ανάδοχος, πληρωνόμενος με τις συμβατικές ή με νέες τιμές μονάδος.

δ) Η υπηρεσία επίσης μπορεί να αναθέσει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στον ανάδοχο την εκτέλεση εργασιών μετατοπίσεως δικτύων (π.χ υδρεύσεως κλπ) που ανήκουν π.χ σε κοινότητες και

που δεν μπορούν να εκτελεσθούν από αυτές λόγω οικονομικής ή άλλης αδυναμίας. Οι εργασίες αυτές θα πληρωθούν με συμβατικές ή νέες τιμές μονάδος.

- ε) Περαιτέρω ο ανάδοχος θα πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 20 της παρούσης, να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή προκλήσεως ζημιών στα δίκτυα Ο.Κ.Ω και μάλιστα προκειμένου για υπόγεια δίκτυα θα πρέπει, πριν αρχίσει τις εργασίες, να φροντίσει να του χορηγηθεί σχετική άδεια από τον αντίστοιχο οργανισμό ή και από την αρμόδια στρατιωτική αρχή, αν πρόκειται για παραμεθόριο περιοχή.
- στ) Οι δαπάνες μετατοπίσεως των αγωγών (δικτύων) των Ο.Κ.Ω καταβάλλονται σε βάρος των πιστώσεων του έργου.

Άρθρο 28° **Ημιτελείς εργασίες**

Δεν επιτρέπεται ούτε κατά την διάρκεια κατασκευής του έργου, ούτε μετά την αποπεράτωση αυτού, να παραμένουν ημιτελείς εργασίες, οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν ζημιά στο εκτελούμενο ή στο εκτελεσθέν έργο ή σε παρακείμενες θέσεις. Δεν επιτρέπεται επίσης η χρονική μετάθεση εκτελέσεως των εργασιών σε σχέση με το εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής του έργου, εκτός αν προηγηθεί σχετική έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας.

Σε περίπτωση που προκειμένου να παραδοθεί αυτοτελές και αυτοπροστατευόμενο έργο, παρίσταται ανάγκη εκτελέσεως υπερσυμβατικών εργασιών, η εκτέλεση των εργασιών αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 155 και 156 του Ν. 4412/2016.

Άρθρο 29° **Μητρώο του έργου – Δελτίο προόδου των εργασιών**

1. Ο ανάδοχος υποχρεούται να συντάξει και υποβάλει, μετά την περάτωση όλου του έργου, ή και αυτοτελούς τμήματος αυτού και εντός της προθεσμίας υποβολής της τελικής επιμετρήσεως, σύμφωνα με τις οδηγίες της Υπηρεσίας, γενική συνοπτική έκθεση που να παρέχει σαφή εικόνα του έργου, όπως ακριβώς κατασκευάστηκε, καθώς και των μέσων και εγκαταστάσεων με τα οποία πραγματοποιήθηκε η εκτέλεση του.
Η έκθεση θα συνοδεύεται και από σχετικά ενδεικτικά σχεδιαγράμματα και ενδεικτικές φωτογραφίες, κατά προτίμηση έγχρωμες (Μητρώο του έργου). Για την ανωτέρω εργασία ο ανάδοχος θα πληρωθεί ιδιαίτερα.
2. Ο ανάδοχος, προκειμένου για σημαντικά έργα υποχρεούται να συντάσσει και υποβάλει κάθε τρίμηνο στον κύριο του έργου δελτίο – έκθεση επί της προόδου εκτελέσεως του έργου κατά το διάστημα αυτό καθώς και των σχετικών μέσων και εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν. Το δελτίο αυτό θα συνοδεύεται από χαρακτηριστικές φωτογραφίες, κατά προτίμηση έγχρωμες.
Στο δελτίο θα αναφέρονται και οι τυχόν καθυστερήσεις στην πρόοδο εκτελέσεως του έργου και τα αίτια αυτών (π.χ έλλειψη εργατοτεχνικού προσωπικού, καιρικές συνθήκες, τροποποίηση μελέτης, έλλειψη υλικών και εφοδίων, μη συντέλεση απαλλοτριώσεων κ.λ.π.).
Το δελτίο ανά εξάμηνο θα συντάσσεται ανακεφαλαιωτικά δίνοντας τα ανωτέρω στοιχεία από την αρχή εκτελέσεως του έργου.
3. Τα δελτία αυτά έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα. Τα στοιχεία που παρέχουν ποτέ δεν έχουν ισχύ «αποδεικτικών στοιχείων» ούτε για τον ανάδοχο ούτε για τον κύριο του έργου.
Για την υποβολή του ανωτέρω δελτίου – εκθέσεως ο ανάδοχος δεν δικαιούται ιδιαίτερη αμοιβή της σχετικής δαπάνης περιεχόμενης στην προσφορά του.

Άρθρο 30° **Συντήρηση των έργων**

- α) Η συντήρηση του έργου σε καλή κατάσταση από την ημέρα που βεβαιούται αρμοδίως η περάτωση του μέχρι την λήξη του συμβατικού χρόνου εγγυήσεως αποτελεί κατά το άρθρο 171 του Ν. 4412/2016 υποχρέωση του αναδόχου. Αυτή πρέπει να εκτελείται όπως καθορίζεται από την σύμβαση, σε περίπτωση δε που αυτό δεν καθορίζεται, η συντήρηση θα γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες του έργου και τις οδηγίες της Διευθύνουσας τα έργα υπηρεσίας.
- β) Οι δαπάνες συντηρήσεως του έργου βαρύνουν τον ανάδοχο, περιλαμβανόμενες στην αμοιβή που καταβάλλεται σε αυτόν σύμφωνα με την προσφορά του. Εάν πρόκειται για έργο ιδιάζουσας μορφής με υπέρμετρο δαπάνη συντηρήσεως, που δεν δύναται να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από την συμβατική αμοιβή, οι δαπάνες συντηρήσεως θα βαρύνουν τον κύριο του έργου, εφόσον τούτο καθορίζεται ρητώς στην σύμβαση.
- γ) Εάν ο ανάδοχος αμελεί την συντήρηση του έργου ή την εκτελεί πλημμελώς ώστε να δημιουργείται κίνδυνος προκλήσεως ζημιών εις αυτό ή αδυναμίας λειτουργίας του ή για άλλον αποχρώντα λόγο, η συντήρηση μπορεί να γίνει από τον κύριο του έργου, είτε απολογιστικώς είτε υπεργολαβικώς, σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 171 του Ν. 4412/2016.

δ) Η επιτροπή οριστικής παραλαβής του έργου ελέγχει κατά την διάρκεια της παραλαβής και την κατάσταση της συντηρήσεως του έργου. Εάν η συντήρηση έγινε πλημμελώς η επιτροπή αναβάλλει την παραλαβή μέχρι συντελέσεως αρτίας συντηρήσεως.

Στην περίπτωση που η συντήρηση δεν είναι άρτια δεν δημιουργείται όμως άμεσος κίνδυνος για το έργο ή γενικά ουσιώδεις δυσμενείς επιπτώσεις για την αρτιότητα, την αντοχή, την διάρκεια ζωής, την λειτουργικότητα, την αισθητική εμφάνιση κλπ του έργου, η επιτροπή προβαίνει στην παραλαβή του αλλά αναγράφει στο σχετικό πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής τις παρατηρήσεις της πάνω στο θέμα της συμμορφώσεως του αναδόχου πάνω στις σχετικές συμβατικές του υποχρεώσεις και προτείνει την επιβολή οικονομικών κυρώσεων κατά του αναδόχου.

Άρθρο 31°

Καθαρισμός εργοταξίων, κατασκευών και εγκαταστάσεων

α) Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος , πριν παραδώσει στην χρήση το κάθε τμήμα του έργου όπως επίσης μετά την περάτωση ολόκληρου του έργου, να αφαιρέσει και να απομακρύνει χωρίς πρόσθετη αποζημίωση από την περιοχή του έργου και γενικά από τα εργοτάξια, κάθε υλικό, εργαλείο ή εγκατάσταση που χρειάστηκε να κατασκευάσει και που προβλέπει το άρθρο 16 της παρούσας.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα απορρίμματα, εργαλεία και σκαλωσιές, μηχανήματα, υλικά που περίσσεψαν, χρήσιμα ή άχρηστα, υπόλοιπα προϊόντα εκσκαφής ή φερτές ύλες (π.χ. εντός σηράγγων υδραυλικών έργων κλπ), προσωρινές εγκαταστάσεις μηχανημάτων κλπ.

Επίσης υποχρεούται να απομακρύνει κάθε βοηθητική εγκατάσταση που θα υποδείξει η υπηρεσία σαν άχρηστη ή επιζήμια για την μετέπειτα λειτουργία του έργου, να ισοπεδώσει τους χώρους όπου αυτές είχαν εναποθετηθεί ή εγκατασταθεί και να παραδώσει τελείως καθαρό το έργο και τους γύρω χώρους του εργοταξίου.

Γενικά οφείλει να μεριμνά για ότι άλλο απαιτείται για την περάτωση του έργου και την εύρυθμη λειτουργία του, σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως.

Ο ανάδοχος έχει επίσης υποχρέωση να προβεί, εφόσον κατά την κρίση της υπηρεσίας, δεν έχουν πια λόγο υπάρξεως, στην καθαίρεση και αποκόμιση κάθε κατασκευής που έγινε για την προστασία του έργου και για αποφυγή πάσης φύσεως ζημιών, φθορών, ατυχημάτων κλπ σε ιδιοκτησίες, οικοδομές, δένδρα, αγρούς, καλλιεργήσιμες εκτάσεις, κοινωφελείς εγκαταστάσεις κλπ.

β) Αν, μέσα σε δέκα (10) μέρες από την γραπτή υπόμνηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, ο Ανάδοχος δεν προβεί στην έναρξη και, μέσα σε λογική προθεσμία, περάτωση των ανωτέρω εργασιών, αυτές θα εκτελούνται σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και η γενόμενη δαπάνη θα εκπίπτει από το ποσό της πρώτης, μετά την παρέλευση της σχετικής προθεσμίας περατώσεως της πληρωμής.

Επί πλέον δεν θα εκδίδεται βεβαίωση για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου ή του τμήματος αυτού.

Σπάρτη 08 / 04 / 2020
Ο Συντάξας Μηχανικός

Ε λ έ γ θ η κ ε Αυθημερόν
Η Αν. Προϊσταμένη Τμήματος
Συγκοινωνιακών Έργων

Θ ε ω ρ ή θ η κ ε Αυθημερόν
Με Εντολή Περιφερειάρχη
Παναγιώτη Ε. Νίκα
Ο Αν. Προϊστάμενος Διεύθυνσης
Τεχνικών Έργων Π.Ε. Λακωνίας

Λεωνίδας Παπαδάκος
Πολιτικός Μηχανικός τ.ε. με Β΄β

Βασιλική Τζανετέα
ΠΕ 2 με Α΄β

Παναγιώτης Παναγάκης
Πολιτικός Μηχανικός (Μ.Sc.) με Α΄β